

Warszawa, 1 października 2025 r.

Krajowa Izba Doradców Podatkowych

ul. Grzybowska 85 lok. U7

00-844 Warszawa

Prezes Naczelnego Sądu

Administracyjnego w Warszawie

ul. Gabriela Piotra Boduena 3/5

00-011 Warszawa

**WYSTĄPIENIE W SPRAWIE UMOŻLIWIENIA DOSTĘPU
DO CENTRALNEJ BAZY ORZECZEŃ SĄDÓW ADMINISTRACYJNYCH
PRZEZ API**

W imieniu Krajowej Izby Doradców Podatkowych chcielibyśmy zwrócić Państwa uwagę na sygnalizowaną nam potrzebę zapewnienia dostępu do Centralnej Bazy Orzeczeń Sądów Administracyjnych (dalej jako: **“CBOSA”**) przez zewnętrzne systemy informacji prawnej za pośrednictwem interfejsu programowania aplikacji (dalej jako: **“API”**).

Baza orzeczeń CBOSA stanowi jedyne powszechne źródło wiedzy o orzeczeniach sądów administracyjnych. Wraz z ewolucją świata cyfrowego i rosnącą złożonością pracy profesjonalnej zmieniają się sposoby korzystania ze wskazanych danych. **Obecny sposób dostępu do bazy, który jest możliwy jedynie poprzez przeglądanie strony internetowej CBOSA, staje się niewystarczający dla profesjonalistów.** Ze względu na rosnącą dostępność zaawansowanej technologii, w tym generatywnej sztucznej inteligencji, coraz więcej podmiotów używa wewnętrznych systemów zarządzania i przetwarzania orzecznictwa, tworząc wewnętrzne bazy danych umożliwiające efektywniejsze korzystanie z danych niż oferuje to CBOSA. Rozwiązania takie wymagają swobodnego dostępu do danych źródłowych w postaci orzecznictwa sądów administracyjnych, w szczególności replikacji bazy danych (w celu umożliwienia jej sprawnego przeszukiwania i analizowania, w sposób nie obciążający infrastruktury NSA).

Obecny dostęp do CBOSA przez stronę WWW nie odpowiada potrzebom obrotu profesjonalnego

Obecnie podmioty chcące korzystać z orzecznictwa w ramach swoich wewnętrznych systemów wiedzy mają znacznie utrudniony dostęp do danych źródłowych. Są one zmuszone kopiować i aktualizować na bieżąco swoje wewnętrzne bazy na podstawie bazy CBOSA korzystając z dostępu do danych za pośrednictwem strony WWW. Oznacza to konieczność ściągania kolejnych stron z poszczególnymi wyrokami i ich przetwarzania. Jest to proces nieefektywny, prowadzący po stronie NSA do zwiększonego

obciążenia serwerów. Problem pogłębia fakt, że system nie umożliwia wyszukiwania dokumentów według daty ostatniej modyfikacji (np. dodania uzasadnienia, zmiany w metadanych, prawomocności), co wymusza regularne odpytywanie bazy danych by zweryfikować czy rekord uległ zmianom. Dodatkowo mechanizmy po stronie CBOSA zostały ustawione tak by blokować możliwość takiego wykorzystania bazy danych. Skutkuje to ograniczeniem dostępu lub czasowym blokowaniem niektórych adresów IP, co negatywnie wpływa na płynność pracy systemów. **Istniejące ograniczenia utrudniają zautomatyzowane przetwarzanie jawnych i publicznie dostępnych danych o orzecznictwie sądów administracyjnych oraz stają się barierą dla rozwoju wewnętrznych systemów informacji prawnej oraz sprawnego wykorzystania orzecznictwa w pracy doradców podatkowych.** Niezależnie od powyższego zaobserwowaliśmy również występowanie przejściowych problemów z dostępnością systemu dla ogółu użytkowników, co może być skutkiem nadmiernego obciążenia bazy zapytaniami użytkowników.

Postulat wprowadzenia dostępu do bazy danych za pośrednictwem API

W celu usprawnienia wykorzystania danych zawartych w CBOSA na potrzeby systemów wewnętrznych postulujemy wprowadzenie dostępu do bazy orzeczeń CBOSA za pośrednictwem API.

API (Application Programming Interface) to powszechnie stosowane rozwiązanie, które umożliwia różnym systemom komputerowym komunikowanie się ze sobą w sposób automatyczny i bezpośredni. Umożliwia ono automatyczne pobieranie, indeksowanie i przetwarzanie danych.

Jego wprowadzenie pozwoliłoby zwiększyć stabilności działania systemu CBOSA. Zapytania kierowane przez API są bowiem bardziej efektywne (mniej obciążają infrastrukturę techniczną). API umożliwia realizowanie zapytań w sposób uporządkowany i przewidywalny, pozwala zmniejszyć wolumen zapytań, a wbudowane limity pobierania danych pozwalają zachować równowagę w dostępie do zasobów, chroniąc system przed przeciążeniem. Takie rozwiązanie nie tylko poprawia stabilność oraz zapewnia dostępność bazy danych dla wszystkich użytkowników, ale również pozwala ograniczyć potencjalne koszty związane z utrzymaniem systemów informatycznych w dłuższej perspektywie.

Standard API w ustawie o otwartych danych i ponownym wykorzystaniu informacji sektora publicznego

Udostępnianie publicznych baz danych – takich jak CBOSA – przez API wpisuje się także w aktualną politykę cyfryzacji państwa, której celem jest zwiększenie otwartości danych i usprawnienie dostępu do zasobów informacyjnych sektora publicznego. Kwestie te reguluje ustawa z dnia 11 sierpnia 2021 r. o otwartych danych i ponownym wykorzystaniu informacji sektora publicznego (**dalej jako „Ustawa”**), wdrażająca Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1024/UE z dnia 20 czerwca 2019 r. (**dalej jako: „Dyrektywa”**). Wśród katalogu podmiotów zobowiązanych przez ustawodawcę do udostępniania lub przekazywania informacji sektora publicznego w celu ponownego wykorzystywania wymienia ona m.in. sądy i trybunały.

Ustawodawca podkreśla, że preferowaną formą udostępniania danych jest dostęp przez API. W przypadku danych dynamicznych oraz danych o wysokiej wartości ustawa ustanawia obowiązek ich udostępniania poprzez interfejs API¹. W tym kontekście należy wskazać, iż orzeczenia sądów administracyjnych wykazują cechy właściwe dla danych dynamicznych: są bowiem informacją sektora publicznego utrwaloną w postaci elektronicznej podlegającą częstym aktualizacjom (m.in. w przypadku pojawienia się treści uzasadnienia pisemnego do orzeczenia, wzmianki o prawomocności, informacji o wyrokach powiązanych, korekty anonimizacji).

Także ustawodawca unijny daje wskazówkę do takiej klasyfikacji orzeczeń wydawanych przez sądy administracyjne. Jak bowiem wskazuje się w motywach do Dyrektywy: „*Sektor publiczny w państwach członkowskich gromadzi, produkuje, reprodukuje i rozpowszechnia szeroki zakres informacji w wielu obszarach działalności, takich jak społeczeństwo, polityka, ekonomia, prawo, geografia, środowisko, pogoda, sejsmiczność, turystyka, przedsiębiorczość, patenty i edukacja. Dokumenty, sporządzane przez organy sektora publicznego pełniące funkcje wykonawcze, ustawodawcze lub sądowe, stanowią szerokie, zróżnicowane i wartościowe zasoby, które mogą być wykorzystane z korzyścią dla społeczeństwa. Dzięki temu, że informacje te, które obejmują dane dynamiczne, są udostępniane w powszechnie stosowanym formacie elektronicznym, obywatele i podmioty prawne mogą znajdować nowe sposoby ich wykorzystywania oraz tworzyć nowe, innowacyjne produkty i usługi.*”

Podsumowując, zarówno krajowe, jak i unijne przepisy konsekwentnie zmiierają do tego, by coraz więcej informacji sektora publicznego było dostępnych w sposób nowoczesny i efektywny – właśnie dzięki narzędziom takim jak API. Takie podejście sprzyja innowacyjności i rozwojowi gospodarczemu, a także ułatwia pracę profesjonalistom korzystającym z danych.

Podsumowanie

W praktyce należy zauważyć, iż coraz więcej instytucji publicznych udostępnia informacje poprzez otwarte interfejsy API. Dobrym odzwierciedleniem tego trendu jest portal dane.gov.pl, będący państwową platformą agregującą informacje o ponad 46 tysiącach publicznych zbiorów danych, z których wiele udostępnianych jest właśnie przy pomocy API. Standard ten stosują już sądy powszechne w ramach Portalu Orzeczeń Sądów Powszechnych czy Ministerstwo Finansów poprzez Wyszukiwarkę Systemu Informacji Celno-Skarbowej EUREKA. Baza orzecznictwa sądów administracyjnych, choć była pionierskim narzędziem w udostępnianiu danych publicznych, dziś stoi przed koniecznością modernizacji, by spełniać standardy współczesnych narzędzi informatycznych i utrzymać rolę wzorca dla innych rozwiązań.

Wdrożenie dostępu do CBOSA poprzez API stanowiłoby istotny krok w kierunku zwiększenia dostępności i możliwości efektywnego wykorzystania orzecznictwa. Takie rozwiązanie nie tylko umożliwiłoby szersze i bardziej efektywne wykorzystanie danych, ale również przyczyniłoby się do realizacji celów polityki cyfryzacji państwa.

¹ Art. 24 ust. 1 pkt 2 (dla danych dynamicznych) oraz art. 25 ust. 1 pkt 3 (dla danych o wysokiej wartości).

Mając na uwadze przedstawione argumenty, zwracamy się z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości podjęcia działań zmierzających do wdrożenia interfejsu API dla CBOSA.

Z wyrazami szacunku,

W imieniu Krajowej Izby Doradców Podatkowych

Tomasz Rolewicz

Przewodniczący Komisji Prawnej KIDP